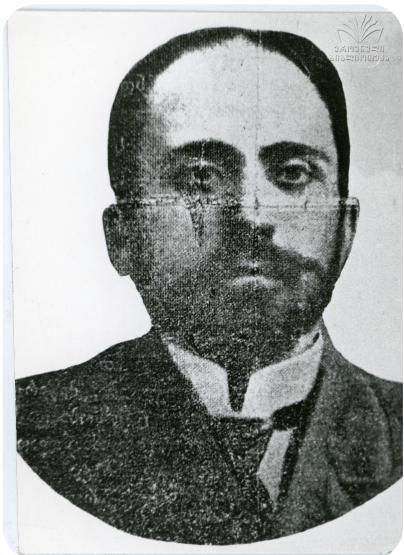

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

დეკანოზიშვილი გიორგი გაბრიელის ძე

გ. დეკანოზიშვილი

დეკანოზიშვილი გიორგი გაბრიელის ძე [1868, პეტროვსკი (ახლანდ. მაჟარიალა, დაღესტნის ავტ. რესპ.), – 19. XI. 1910, კანი, საფრანგეთი], პოლიტიკური და საზოგადო მოღვაწე, საქართვ. სოციალისტ-ფედერალისტთა პარტიის ერთ-ერთი დამაარსებელი (1901) და ლიდერი, 1890-იდან საქართვ. ეროვნ.-განმათ. მოძრაობის აქტ. მონაწილე.

დაამთავრა თბილისის რეალური სასწავლებელი (1887) და პეტერბურგის სამთო ინ-ტი (1892). 1890 პეტერბურგში შექმნა ქართვ. და სომები სტუდენტთა კავშირი, რ-იც მალე დაიშალა. 1889-92 იყო პეტერბურგის ქართვ. სტუდენტთა წრის ლიდერი და რუს. იმპერიის უმაღლ. სასწავლებლების სტუდენტთა პოლიტ. მოძრაობის თვალსაჩინო მოღვაწე.

1892 დ-ის აქტ. მონაწილეობით ქუთაისში დაფუძნდა რუს. იმპერიის ქართვ. სტუდენტთა გაერთ. პოლიტ. ორგანიზაცია „საქართველოს თავისუფლების ლიგა“.

1892-95 დ. მუშაობდა ჭიათურაში, ნ. ლოდობერიძის მანგანუმის სამრეწვ. ფირმის ინჟინრად და საბადოს გამგედ, 1895-98 – ბაქოს ნობელების ნავთობგადამამუშავებელი ფირმის კონტროლიორ-ინსპექტორად. 1899 მივლინებულ იქნა ევროპაში (ინგლისი, გერმანია, საფრანგეთი). პარიზში ცოლად შეირთო ფრანგი ქალი ანრიეტა ფრენუა.

1900 სამშობლოში დაბრუნდა. 1902 გ. ზდანოვიჩის (მაიაშვილი) დავალებით, მანგანუმის წარმოების იქაური მეთოდების შესასწავლად, იმოგზაურა ბრაზილიასა და კუბაში. დაბრუნების შემდეგ დაწერა მონოგრაფია აღნიშნულ ქვეყნებში მანგანუმის მრეწვ. შესახებ (გამოიცა 1905 ქუთაისში, ქართვ. და რუს. ენებეჭე).

1900 ქართვ. სოციალისტ-ფედერალისტთა პირველმა ჯგუფმა დ-ის თაოსნობით თბილისში გამოსცა გამ. „ცნობის ფურცელი“ (მანამდე, 1896-1900, იგი თანამშრომლობდა გამ. „ივერიასთან“). 1901 დ-ის, ა. ჭორჭაძის, თ. სახოკიას, კ. აბაშიძის, ა. დეკანოზიშვილის, გ. ლასხიშვილისა და სხვათა თაოსნობით თბილისში, ფარულ კრებაზე, დაარსდა საქართვ. სოციალისტ- ფედერალისტთა პარტია; დ. ცკ-ის წევრად აირჩიეს, უძღვებოდა პარტიის საორგ. საქმიანობას.

1901 მისი თაოსნობით პარიზში დაარსდა პარტიის პერიოდული გამოცემა - გამ. „საქართველო“, რ-იც ფრანგულენოვან ვარიანტთან ("La Géorgie") ერთად გამოდიოდა 1905 დამლევამდე. 1904 დ. იყო ჟენევაში ქართვ. სოციალისტ-ფედერალისტთა კონგრესის ჩატარების ერთ-ერთი მოთავე. 1904 პარიზში გამოსცა ამ კონგრესის ოქმები.

რუს. პირველი რევ. დროს, 1905, დ-ის თაოსნობით, გემ „სირიუსით“ საქართველოში გამოიგზავნა იარაღი და ტყვია-წამალი. 1900-იდან დ. იყო ქართვ. შორის წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზ-ბის გამგეობის წევრი და აქტ. პოლიტ. მოღვაწე.

მისი პუბლიც. წერილები ეხება საქართვ. ეროვნ.- პოლიტ. საკითხებს, მანგანუმის წარმოებასა და მის მნიშვნელობას საქართველოსათვის. 1906-იდან დ. იძულებული გახდა, ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესების გამო, ჩამოშორებოდა აქტ. პოლიტ. მოღვაწეობას.

გარდაიცვალა საფრანგეთში. 1911 ფარულად გადმოასვენეს საქართველოში.

ლიტ.: ს ა ხ კ ი ა თ., ჩემი საუკუნის ადამიანები, თბ., 1969; ტ უ ღ უ შ ი მ., გიორგი დეკანოზიშვილი (ცხოვრება და მოქმედება). - ჟურნ. «კავკასიონი», X, პარიზი, 1965; უ რ უ შ ა ძ ე ლ., გიორგი დეკანოზიშვილის პოლიტიკური ბიოგრაფიისათვის („საქართველოს თავისუფლების ლიგა“ და „ქართველ სოციალ-ფედერალისტთა პარტია“ - 1890-1906), «საისტორიო ვერტიკალები», 2007, №13.

ლ. ურუშაძე